

Закрита тупа травма гортані в постраждалих під час судово-медичної експертизи живих осіб

Микола Губін

кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені засл. проф. М. С. Бокаріуса, Харківський національний медичний університет Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2383-3211>, e-mail: n-gubin@ukr.net

Любов Першина

лікар, судово-медичний експерт відділу потерпілих, обвинувачених та інших осіб, Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2956-1050>, e-mail: p-lyubov@ukr.net

Проведено аналіз і оцінювання ступеня тяжкості тілесних ушкоджень у постраждалих із закритою тупою травмою гортані під час експертизи живих осіб для визначення шляхів підвищення ефективності судово-медичної діагностики.

Ключові слова: травми гортані; ступінь тяжкості тілесних ушкоджень; судово-медична експертиза.

Closed Blunt Trauma to the Larynx in Victims During Forensic Medical Examination of Living Persons

Mykola Hubin, Lyubov Pershyna

An analysis and assessment of the severity of bodily injuries in victims with closed blunt trauma to the larynx during the examination of living individuals was conducted to identify ways to improve the efficiency of forensic diagnostics.

Keywords: laryngeal injuries; severity of injuries; forensic medical examination.

Експертиза живих осіб є найчастішим видом діяльності судово-медичних експертів та охоплює до 80 % їх щорічного навантаження [1]. Водночас постраждали із закритими несмертельними травмами гортані стають об'єктом судово-медичної експертизи живих осіб, яка проводиться під час досудового та судового слідства [2]. Визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень є одним із головних питань, які ставлять слідчі. Оцінювання тяжкості травм гортані в разі повного порушення її цілості нескладне для експертів [3]. Такі травми слід оцінювати тільки за п. 2.1.3 «і» «Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень» (далі — *Правила*) (1995 р.) як тяжкі тілесні ушкодження [4]. За травм гортані зі збереженням цілості її шарів, за відсутності небезпечних для життя явищ їх оцінювання може викликати певні труднощі.

Мета даної роботи — аналіз і оцінювання ступеня тяжкості тілесних ушкоджень у постраждалих із закритою тупою травмою гортані під час експертизи живих осіб для визначення шляхів підвищення ефективності

тї судово-медичної діагностики зазначеної травми.

Об'єктом аналізу стали висновки судово-медичних експертів з приводу тупої травми гортані в живих осіб, проведеної безпосередньо за нашою участю на базі Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи (далі — *ХОБСМЕ*) протягом останніх 14 років. Також досліджено архівні висновки експертів відділу комісійних судово-медичних експертиз *ХОБСМЕ* за зазначений період. Усього було опрацьовано 61 висновок судово-медичної експертизи.

Аналіз свідчить, що в 3 (4,9 %) експертизах в одному випадку травм гортані з гематомою, та у двох випадках травм гортані з розвитком посттравматичного ларингіту експертами визначено наявність у постраждалих ознак небезпечних для життя явищ, а саме механічної асфіксії. Тілесних ушкодження розцінені як тяжкі (згідно з п. 2.1.3 «у» *Правил*).

У 17 (27,7 %) експертизах у постраждалих визначено гематому та набряк м'яких тканин

гортані, який у 5 (8,2 %) випадках призводив до звуження її просвіту та міг обумовлювати виникнення небезпечних для життя явищ. Але це не враховувалось експертами під час визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень. Травми гортані в цих експертизах були розцінено так: у 12 (19,7 %) випадках як легкі тілесні ушкодження, що спричинили короточасний розлад здоров'я (п. 2.3.2. «б» Правил), у 5 (8,2 %) випадках за наявності стенозу гортані як ушкодження середнього ступеня тяжкості за критерієм тривалого розладу здоров'я (п. 2.1.2 «в» Правил).

В 11 (18,0 %) експертизах у постраждалих визначено переломи хрящів гортані. Але і в цих випадках експертами також не зазначалось про наявність небезпечних для життя постраждалих явищ і травми гортані розцінені як ушкодження середньої тяжкості за критерієм тривалого розладу здоров'я.

У 30 (49,2 %) експертизах зазначались легкі травми гортані, які супроводжувались виникненням гострих посттравматичних ларингітів. До того ж у постраждалих будь-якого порушення цілості хрящового каркасу гортані не спостерігалось, м'які тканини були без істотного набряку, який міг би становити небезпеку для життя. У 10 (16,4 %) експертизах визначено наявність крововиливів у голосові зв'язки. За ступенем тяжкості тілесних ушкоджень ці випадки травм гортані у 22 (36,1%) експертизах як легкі тілесні ушкодження (п. 2.3.2 «а» Правил).

Проведені дослідження дали змогу дійти таких висновків; 1) під час експертизи живих осіб превалюють травми гортані, які не

є небезпечними для життя й потребують ретельного судово-медичного оцінювання їх наслідків, що може становити труднощі для судово-медичних експертів; 2) донині немає чіткого клініко-експертного обґрунтування судово-медичних діагностичних критеріїв для визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень за тупої закритої травми гортані, що інколи може призводити до довільних тлумачень експертами Правил під час оцінювання таких випадків; 3) є сумніви щодо правильності встановленого ступеня тяжкості тілесних ушкоджень під час окремих експертиз постраждалих із травмами гортані; 4) експерти користуються не всім комплексом сучасних променевих та функціональних методів дослідження для визначення характеру та наслідків травм гортані; 5) для визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень при травмах гортані необхідно надалі вдосконалювати та уніфікувати чіткий алгоритм експертних досліджень.

Перелік джерел посилання

1. Михайличенко Б. В., Кікінчук В. В., Пешенко О. М. Судова експертологія (судова медицина) : навч. посіб. Київ, Харків, 2020. 396 с.
2. Payne-James J. Jones Simpson's Forensic Medicine R.M. 14th Edition. USA, 2019. 353 p.
3. Недоступ М. Ф. Судова медицина та психіатрія : навч.-метод. посіб. Северодонецьк, 2021. 305 с.
4. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень : затв. наказ. МОЗ України від 17.01.1995 р. № 6 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-95#Text> (дата звернення: 18.03.2026).